

Aukštųjų mokyklų išorinio vertinimo išvadų viešinimo apžvalga:

Studijų programų išorinio vertinimo išvadų viešinimas Lietuvoje

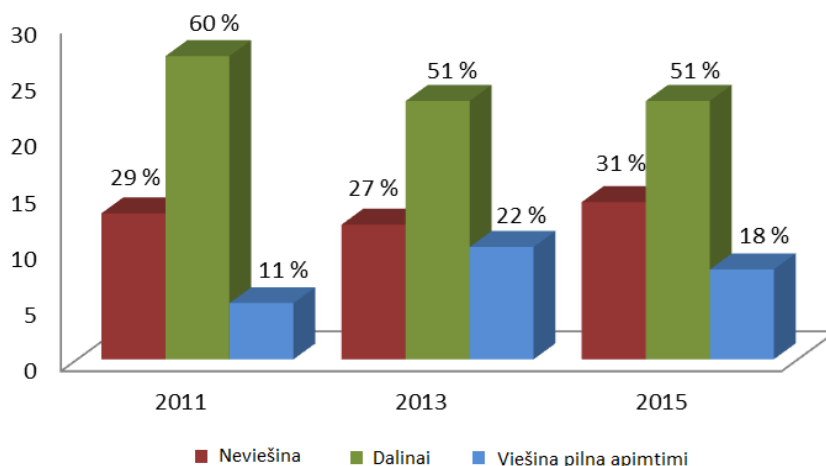

www.skvc.lt

2017 m. Studijų kokybės vertinimo centras (toliau – Centras) rinko informaciją, kaip bei kokiais būdais aukštosios mokyklos viešina savo studijų programų išorinio kokybės vertinimo ir akreditavimo rezultatus. Renkant šiuos duomenis, buvo peržiūrėti visų aukštųjų mokyklų internetiniai tinklapiai. 2011, 2013 ir 2015 m. buvo vykdomos panašaus pobūdžio apžvalgos, apimančios ir užklausų aukštosiom mokyklom siuntimą.

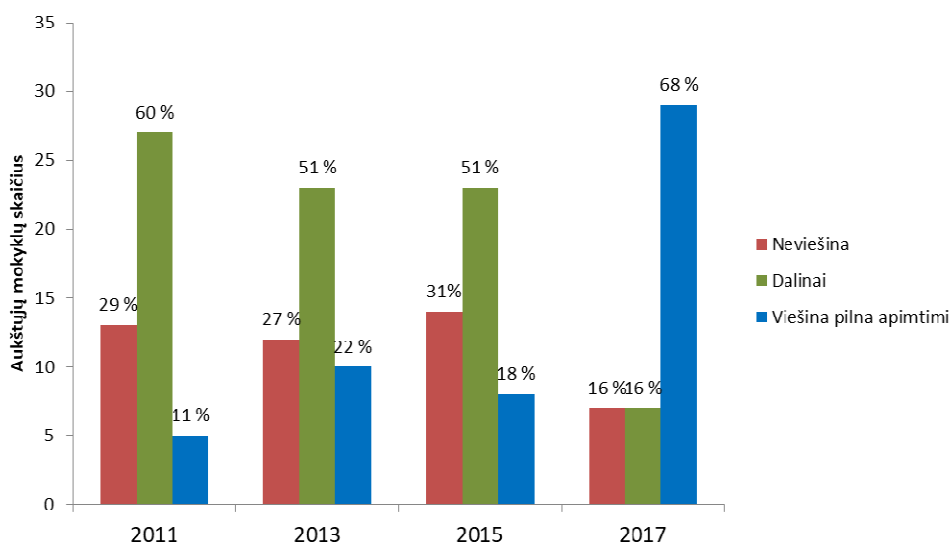
Lietuvoje yra keli dokumentai, reglamentuojantys vertinimo išvadų viešinimą. Mokslo ir studijų įstatymas bei Studijų programų išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarkos aprašas nurodo, kad aukštoji mokykla privalo informuoti visus suinteresuotus asmenis apie kokybės užtikrinimo priemones, savo studijų programų išorinio kokybės įvertinimo ir akreditavimo bei vidinės veiklos kokybės užtikrinimo rezultatus, taip pat išvados turi būti aiškos ir prieinamos akademinei bendruomenei, išoriniams partneriams bei kitoms suinteresuotoms šalims. Skirtingai, nei praeitų metų išvadų viešinimo apžvalgose, analizė buvo atlikta pasitelkiant tik išorinę apžvalgą – buvo peržiūrėti visuomenei prieinami duomenys. **Viešinamomis pilna apimtimi** išvadamis buvo laikomos išvados, kurios patalpintos pilna apimtimi – į jas įtraukiama arba visos vertinimo išvados, arba jų santrauka su rekomendacijomis ir sprendimas dėl akreditavimo. **Dalimis viešinamos** išvados yra laikomos tos, kurios nėra pilnos apimtys (yra viešinama tik dalis Centro siunčiamų išvadų) arba nėra įkeltos į aukštosios mokyklos puslapį, bet tik nukreipia į akreditavimo įsakymą ar SKVC puslapį. **Visiškai neviešinamu** yra laikomas tas atvejis, kuomet jokių išvadų ar informacijos apie akreditavimą nerandama aukštosios mokyklos puslapyje.

Išvadų viešinimo situacijai suprasti žemiau yra teikiama 2011-2015 m. studijų programų vertinimų išvadų apžvalga. 2015 m. situacija dėl vertinimo rezultatų viešinimo išliko panaši kaip ir 2011 bei 2013 m. (1 pav.) Išnagrinėjus aukštųjų mokyklų pateikiamą informaciją bei atlikus jų tinklapių analizę, paaiškėjo, kad per išnagrinėtą laikotarpį apie trečdalis aukštųjų mokyklų vertinimo rezultatų neviešina (2011 m. – 13 aukštųjų mokyklų, 2013 m. – 12 ir 2015 m. – 14). Didžioji dalis aukštųjų mokyklų nuo 2011 m. pateikia tik dalį išvadų arba sprendimą dėl akreditavimo (2011 m. – 27 aukštosios mokyklos, 2013 ir 2015 m. – 23). Likusi dalis aukštųjų mokyklų viešina visas vertinimo išvadas arba išvadų santraukas su rekomendacijomis bei akreditavimo sprendimus (2011 m. – 5 aukštosios mokyklos, 2013 m. – 10 ir 2015 m. – 8).

pav. 1 Aukštųjų mokyklų studijų programų išorinio vertinimo išvadų viešinimas 2011 m., 2013 m., ir 2015 m.

2017 m. situacija yra pakitusi. Ženkiai padidėjo viešinančių vertinimo išvadas pilna apimtimi aukštųjų mokyklų skaičius, o aukštųjų mokyklų, viešinančių dalį vertinimo išvadų arba neviešinančių atitinkamai sumažėjo. Šio pokyčio duomenų analizės vaizdavimas yra pateikiamas žemiau (pav. 2).

pav. 2 Aukštųjų mokyklų studijų programų išorinio vertinimo išvadų viešinimas 2017 m.

Šios apžvalgos apimtis – 43 aukštosios mokyklos (21 universitetas ir 22 kolegijos). 2017 m. apžvelgus visų aukštųjų mokyklų tinklapius, nustatyta, kad **29 aukštosios mokyklos** (68%) **paviešino vertinimo išvadą arba jų santrauką su rekomendacijomis bei sprendimą dėl akreditavimo**. Viešindamos vertinimo rezultatus, aukštosios mokyklos paprastai informaciją pateikia keliais būdais:

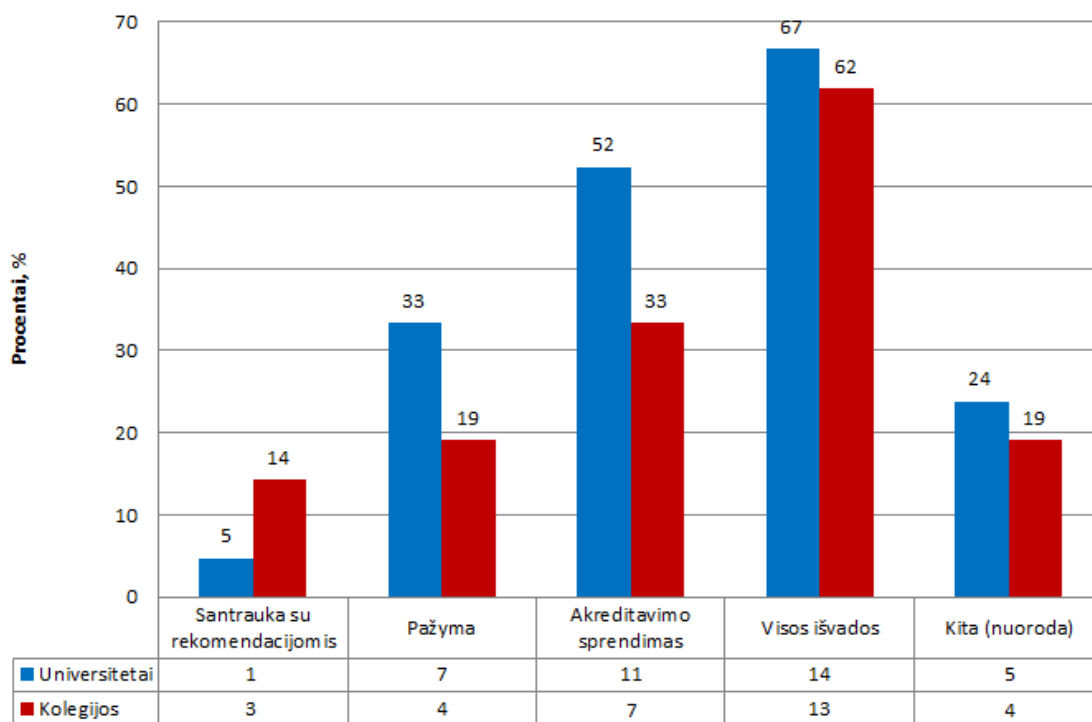
- skelbia visas išvadas,
- skelbia akreditavimo įsakymus,
- skelbia pažymą dėl studijų programų išorinio vertinimo.

Lyginant šių metų duomenis su ankstesniaisiais, reiktų pažymėti, kad vis daugiau aukštųjų mokyklų pilnai viešina išorinio vertinimo rezultatus. Didžioji dauguma vertinimo rezultatų yra lengvai prieinami ir viešai skelbiami.

Dalinai išvadas viešina 16% aukštųjų mokyklų (7 aukštosios mokyklos) – dažniausiai yra viešinamos pažymos arba įsakymo dėl studijų programų akreditavimo numeris.

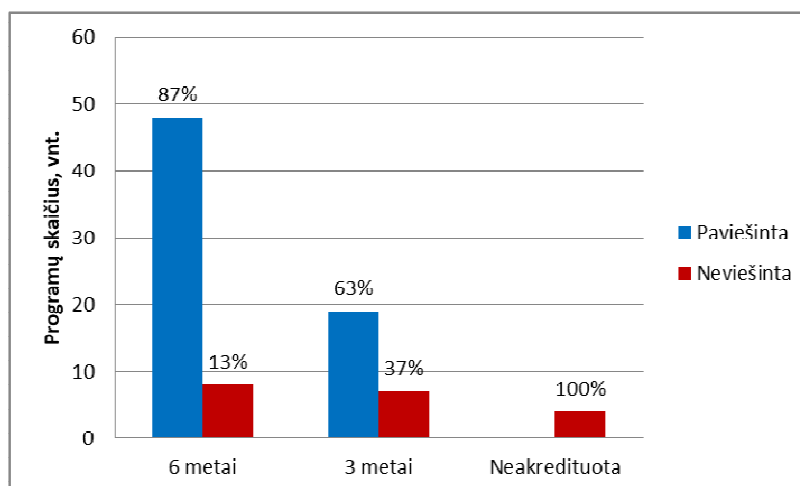
Nors tiek nacionaliniai, tiek tarptautiniai dokumentai įpareigoja aukštąsias mokyklas viešinti išorinio vertinimo rezultatus, iš 2017 m. Centro surinktos informacijos matyti, jog ne visos aukštosios mokyklos laikosi šių nuostatų ir viešai skelbia vertinimo rezultatus. Išvadų **neviešina** tiek pat aukštųjų mokyklų, kiek ir jas viešina dalinai – 16% (7 aukštosios mokyklos).

2017 m. išanalizavus aukštųjų mokyklų tinklalapius galima daryti išvadą, jog dažniausiai aukštosios mokyklos viešina **visas išvadas** (tokia informacija rasta 27 aukštųjų mokyklų tinklalapiuose, atsitiktinai patikrinus dalies įvertintų programų išvadas). Nemažai aukštųjų mokyklų viešina **akreditavimo sprendimus** (18 aukštųjų mokyklų) ir **pažymas** dėl studijų programų išorinio vertinimo (11 aukštųjų mokyklų). Palyginus nedidelė dalis aukštųjų mokyklų skelbia **santraukas su rekomendacijomis** (4 aukštosios mokyklos). 9 aukštosios mokyklos internetiniuose tinklalapiuose skelbia **kitą informaciją**, tokią kaip, pavyzdžiui, nuorodos į Centro tinklapį ar AIKOS – Atvirąją informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistemą (3 pav.).

pav. 3 Aukštųjų mokyklų studijų programų išorinio vertinimo rezultatų viešinimas pagal viešinimo būdą ir mokyklų tipą (2017 m.)

Universitetuose ir kolegijose vertinimo rezultatų viešinimo situacija nors ir nežymiai, bet skiriasi (3 pav.). Universitetai didesne dalimi, nei kolegijos, yra linkę viešinti visas vertinimo išvadas (14 universitetų ir 13 kolegijų) ir akreditavimo įsakymus (11 universitetų ir 7 kolegijų), taip pat pažymas dėl vykdomų studijų programų išorinio įvertinimo (7 universitetai ir 4 kolegijos). Kolegijos dažniau nei universitetai viešina santraukas su rekomendacijomis. Tačiau beveik tokia pat dalis universitetų (5) ir kolegijų (4) talpina nuorodas savo tinklalapiuose į bendrus puslapius (AIKOS, SKVC puslapį). Kaip jau buvo pastebėta anksčiau, bendra tendencija yra džiuginanti – išvadas arba informaciją apie studijų programų vertinimą galima rasti beveik visų aukštųjų mokyklų puslapiuose.

pav. 4 2017 m. vertintų programų išvadų viešinimas pagal akreditavimo sprendimą

2017 m. buvo priimti sprendimai dėl 85 programų akreditavimo. Didžioji dauguma programų (65%) buvo akredituotos 6-erių metų laikotarpiui, beveik trečdalis – 3-jų metų laikotarpiui, o 4 programos (5%) – neakredituotos. Iš 55 programų, kurios buvo akredituotos 6-erių metų laikotarpiui, aukštosios mokyklos paviešino studijų programų vertinimo rezultatus 87% atvejais. 13% atvejų studijų programų vertinimo rezultatai nebuvo paviešinti arba jų nebuvo įmanoma rasti. Trims metams akredituotų studijų programų atveju 63% vertinimo rezultatų buvo paviešinta, ir, jau didesnė dalis, nei 6-erių metų akreditavimo atveju, nebuvo paviešinta – 37%. Neakreditavimo atvejais visų programų rezultatai nebuvo viešinami (100%). Iš to galima daryti išvadą, jog aukštosios mokyklos yra labiau linkusios viešinti maksimalų akreditavimo laikotarpį gavusių studijų programų vertinimo rezultatus.

Kai kurių aukštųjų mokyklų internetiniuose puslapiuose sudėtinga rasti informaciją apie įvertinimo rezultatus, nes ji patalpinta prie aukštosios mokyklos dokumentų, veiklos ar kitos informacijos. Analizuojant aukštųjų mokyklų tinklapius buvo pastebėta, kad ankstesnių metų tendencija, kad informacija apie vertinimo rezultatus viešinama gana nevienodai, išliko: prie vienerių studijų programų pridėtos pilnos išvados, prie kitų tik santrauka, o dar prie trečių nėra jokios informacijos apie vertinimo rezultatus.

Pažymėtina, kad kiekviena aukštoji mokykla turi teisę pati nuspręsti, kur ir kokia forma bus pateikta informacija apie įvertinimo rezultatus, tačiau ši informacija turėtų būti lengvai prieinama ir suprantama visoms suinteresuotoms šalims. Dažniausiai aukštosios mokyklos studijų programų išorinio vertinimo rezultatus skelbia tokiose skiltyse kaip „Studijos“, „Studijų kokybė“, „Studijų kokybės užtikrinimas“, „Studijų programų vertinimas ir akreditavimas“, „Studijų programos“, „Akreditacijos“, „Studijų programų išorinio vertinimo rezultatai“.

Nors yra pastebima, kad vis daugiau aukštųjų mokyklų viešina vertinimo išvadas, bendroji situacija nusako, kad vis dar ne visos aukštosios mokyklos ėmėsi gerosios praktikos (aiškių ir prieinamų išvadų viešinimo), siekiant užtikrinti, kad visi norintieji ir besidomintys galėtų lengvai su jomis susipažinti. Nors beveik visos aukštosios mokyklos, viešindamos programų vertinimo išvadas stengiasi, kad jos būtų lengvai pasiekiamos ir aiškiai išdėstytos jų tinklapiuose, kai kurios aukštosios mokyklos laikosi ypatingos tvarkos. Išsamiai, aiškiai vertinimo rezultatus skelbia Lietuvos sveikatos

mokslų universitetas, Vilniaus universitetas, Kauno miškų aplinkos ir inžinerijos kolegija, Vilniaus technologijų ir dizaino kolegija ir keletas kitų aukštųjų mokyklų. Jų tinklapiuose yra randama visa būtina informacija – pažymos, akreditavimo įsakymų numeriai, akreditavimo terminai ir vertinimo išvados.

Aukštosioms mokykloms siūloma savo internetinėse svetainėse viešinti informaciją apie įvertinimo rezultatus tokiose skiltyse kaip *Studijų kokybės užtikrinimas*, *Studijų kokybė* ar *Išorinis kokybės vertinimas*, o ne prie vidaus tvarkos dokumentų ar veiklos informacijos, kadangi tokiose vietose patalpinta informacija yra sunkiai surandama. Reikėtų taip pat užtikrinti, kad informacija būtų nuolat atnaujinama, įdėtos nuorodos veiktų (patikrinus nuorodas, buvo nustatyta, kad kai kurios iš jų yra neveikiančios arba nukreipiančios į bendrą SKVC puslapį), o viešinama informacija būtų vienoda, t.y. būtų galimybė susipažinti tiek su vertinimo išvadomis ar jų santrauka bei rekomendacijomis, tiek su sprendimu dėl studijų programos akreditavimo. Dėmesys turėtų būti skiriamas studijų programų išorinio vertinimo, akreditavimo terminų ir kitiems paaiškinimams bei informacijai apie vykdomų studijų programų akreditavimo trukmę. Pastebėta, jog 2017 m. dauguma aukštųjų mokyklų viešina visą informaciją: ir išvadas, ir akreditavimo įsakymą bei pažymą. Išvadų viešinimo situacija nuo ankstesnių metų yra pagerėjusi, kadangi didesnė dalis aukštųjų mokyklų dalinasi visomis išvadomis, kas žymi didesnę dėmesį studijų kokybei ir kokybės kultūros puoselėjimui.

© SKVC, 2017